

tvangsfuldbyrdsgrundlag efter retsplejelovens § 478, og når der er tale om en umiddelbar fogedforretning efter retsplejelovens § 596, stk. 2.

Undtagelsen gælder ikke i skiftesager mellem ægtefæller. Hvis domme eller kendelser i sådanne sager indeholder oplysninger om parternes rent private forhold, vil retten til aktindsigt imidlertid eventuelt kunne begrænses i medfør af stk. 3, nr. 3, jf. nedenfor.

Nr. 2 fastslår, at retten til aktindsigt ikke omfatter straffesager, der er endeligt afsluttet for mere end 1 år siden, medmindre der søges aktindsigt til brug for videnskabelig forskning eller af massemedier til brug for journalistisk eller redaktionelt arbejde. Det bemærkes, at der ikke er fundet grundlag for, at undtagelsen fra etårsgrænsen kun skal gælde for danske massemedier, sådan som Retsplejerådet har foreslået. Reglen er derfor – ligesom for den videnskabelige forsknings vedkommende – udformet generelt.

I straffesager skal en anmodning om aktindsigt således som hovedregel fremsættes inden 1 år efter, at sagen er endeligt afsluttet. Om forståelsen af udtrykket »endeligt afsluttet«, der også anvendes i nr. 3, henvises til bemærkningerne til den foreslåede regel i § 41 d, stk. 1, 3. pkt.

Etårsfristen regnes fra sagens endelige afgørelse, således at alle domme og kendelser i samme sag enten er eller ikke er omfattet af de foreslåede regler om aktindsigt for enhver. Offentligheden vil også kunne have en legitim interesse i at få kendskab til domme i sager, der er afsluttet for mere end et år siden. Efter Justitsministeriets opfattelse vil det imidlertid ikke være hensigtsmæssigt at søge at tage højde for disse tilfælde ved at lade fristerne for aktindsigt afhænge af dommens alvor eller ved en særlig regel om aktindsigt efter udløbet af den almindelige frist, (eksempelvis) når hensynet til offentlighed i retsplejen taler for det.

Offentlighedens behov for indsigt i straffesager, der er afsluttet for mere end 1 år siden, må først og fremmest varetages af massemedierne. Det foreslås således, at etårsgrænsen ikke skal gælde, når der søges aktindsigt af redaktører og redaktionelle medarbejdere ved et massemedium til brug for *journalistisk eller redaktionelt arbejde*.

Reglen om aktindsigt til brug for journalistisk eller redaktionelt arbejde forudsættes praktiseret på den måde, at domstolene som udgangspunkt uden videre imødekommer journalisters anmodning om aktindsigt. Det vil således i praksis i første række blive journalisterne, der kommer til at vurdere, om en ældre dom eller kendelse har aktuel journalistisk interesse.

Justitsministeriet finder – ligesom Retsplejerådet – at der i praksis må antages at være meget ringe risiko

for, at en journalist søger aktindsigt under foregivende af, at det er til brug for journalistisk eller redaktionelt arbejde, mens det i virkeligheden – i strid med formålet med den foreslåede etårsgrænse – er et udslag af journalistens eller andres private interesse i at få adgang til autoritative oplysninger om strafbare forhold, som nogen tidligere har begået.

Hvis det mod forventning skulle vise sig, at reglen misbruges i noget nævneværdigt omfang, vil Justitsministeriet overveje, om der er behov for at stramme op på betingelserne for pressens aktindsigt.

Den foreslåede bestemmelse giver dog samtidig retten mulighed for i mere ekstraordinære tilfælde at afslå aktindsigt med den begrundelse, at der reelt ikke søges aktindsigt til brug for journalistisk eller redaktionelt arbejde. Der skal imidlertid meget til, og medmindre det er helt klart, hvilket andet formål ansøgeren har med at søge aktindsigt, vil det ofte være hensigtsmæssigt i første omgang at anmode ansøgeren om en nærmere begrundelse for, at der er tale om journalistisk eller redaktionelt arbejde.

Afslag på aktindsigt med denne begrundelse vil således navnlig være relevant, hvis der er begrundet mistanke om, at dommen eller kendelsen vil blive benyttet på retsstridig måde. Afslag kan dog også tænkes, hvis de foreliggende oplysninger om det massemedium, som journalisten repræsenterer, giver grundlag for at anmode om en nærmere begrundelse for ansøgningen, og hvis journalisten herefter ikke kan give en fornuftig forklaring på, hvorfor dommen eller kendelsen er relevant for den pågældendes journalistiske eller redaktionelle arbejde.

Efter forslaget er *videnskabelig forskning* sidestillet med journalistisk eller redaktionelt arbejde. Forskeres anmodning om aktindsigt i domme og kendelser i ældre straffesager til brug for deres videnskabelige forskning skal således imødekommes på samme måde som journalisters anmodning om aktindsigt til brug for journalistisk eller redaktionelt arbejde.

Ligesom for journalisters vedkommende forudsættes det, at forskeres anmodninger om aktindsigt i almindelighed uden videre imødekommes. Det er således ikke meningen, at domstolene skal foretage en vurdering af forskningens værdi eller lødighed som sådan.

Ligesom der kan være forskel på journalister, kan der dog også være forskel på forskere. Det vil således gøre en forskel, om forskeren virker på en offentlig forskningsinstitution eller en anerkendt (større) privat institution eller virksomhed, der foretager forskning, eller om forskeren virker i rent privat regi.